

ПРАДУКТОВЫ ШОПІНГ

МІНУС
40%
ПАКУПАК

СТАР. 3

ТУТ І ЦЯПЕР

ГЕНЕРАЛЬСКІЯ МЕТАМАРФОЗЫ

ЯК РАКІРУЮЦЦА
ВЫСОКІЯ
ПАСАДЫ

СТАР. 5

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

09.09-15.09.2009 г.

ЗАХАД-УСХОД-2009

Рэгулярныя восеньскія сумесныя з Расіяй ваенныя вучэнні ўпершыню пачаліся пад заявы аб магчымым супрацоўніцтве ў галіне бяспекі паветранай прасторы з краінай НАТА (Польшча) і краінай, якая ў гэты блок вельмі хоча патрапіць (Украіна).

АБ СУМЕСНЫМ УЧОРА, СЁННЯ І ЗАТРА

Аператыўна-тактычнае вучэнне "Заход-2009" пачалося на расійскай зямлі і працягнецца ўжо на нашай — з 18 верасня. Але першы эшалон расійскіх ваенных прыбыў за гадзіна на станцыю Заслонава, што ў Віцебскай вобласці.

Вось што сказаў па прыбыцці начальнік эшалона Дзмітрый Курзаеў: "Мы прыбылі на братэрскую беларускую зямлю, палітую кроўю нашых дзядоў і прадзедаў. У нас агульная перамога над агульным ворагам у гады Вялікай Айчыннай вайны. Сімвалічна і апраўдана, што і сёння мы вучымся разам абараняць нашу мінулае, дзень сённяшні і нашу будучыню".

Нават начальнік расійскага эшалона стараецца публічна давесці, што Расійская Федэрацыя і Рэспубліка Беларусь маюць агульнае ўчора, сёння і заўтра. Праўда, тут назіраецца некалькі вельмі цікавых выпадковых (альбо не зусім выпадковых) супадзенняў.

Па-першае, эшалон прыбыў у Віцебскую вобласць,

Цікава, у якіх ваенных вучэннях будуць удзельнічаць гэтыя курсанты...

дзе 599 гадоў назад пад Оршай войскі Вялікага княства Літоўскага ўшчэнт разбілі маскавітаў, якія мелі велізарную перавагу ў колькасці ваяроў (працяг гэтай тэмы чытайце на стар. 2).

Па-другое, менавіта падчас вучэнняў было заяўлена, што Беларусь, Польшча і Украіна плануюць стварыць сумесную сістэму бяспекі паветранай прасторы. Па-трэцяе, і сумесныя вучэнні, і меркаваную

трохбаковую сістэму бяспекі каменціруе адна і тая ж асоба беларускага Міністэрства абароны — начальнік яго прэс-вай службы Вячаслаў Раменьчык.

ВЫПАДКОВАСЦЬ ЦІ НЕ?

Вядомы эксперт у галіне міжнароднай бяспекі **Андрэй Фёдараў** спецыяльна для "Тут і цяпер" заявіў, праўда, што нічога дзіўнага не бачыць у гэтых супадзеннях: "На мой погляд, калі гаворка ідзе пра сістэму бяспекі паветранай прасторы Беларусі, Польшчы і Украіны, што плануецца, то тут маецца на ўвазе выключна нейкая сістэма паведамлення аб паветраных аб'ектах у небе. Аб агульнай сістэме супрацьпаветранай абароны ў дадзеным кантэксце ніхто не заікаецца і заікацца не можа.

Заканчэнне на стар. 3

НОВУ ХАВ

АДРОННЫ КАЛАЙДЭР НЕ БЕЗ БЕЛАРУСАЎ

У Расіі будзе створаны ўласны адронны калайдэр з выкарыстаннем прыбораў беларускай вытворчасці. Пра гэта БелаПАН паведаміў доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар Аб'яднанага інстытута ядзерных даследаванняў (Дубна, Расія) Уладзімір Нікіцін.

"Яго паскаральнік будзе каштаваць 250 млн еўра. Мы зараз працуем над стварэннем універсальнага дэтэктара, на будаўніцтва якога патрабуецца яшчэ 50 млн еўра. Для параўнання: дэтэктар вялікага калайдэра каштуе да 1 млрд долараў", — падлічыў Нікіцін.

Паводле яго слоў, праект адроннага калайдэра зараз перададзены ва ўрад на разгляд, тэрмінамі яго рэалізацыі вучоныя называюць 2015—2016 гады. З яго дапамогай спецыялісты спадзяюцца таксама раскрыць загадку паходжання свету.

Нікіцін адзначыў, што вучоныя дамовіліся з беларускім прыборабудаўнічым прадпрыемствам аб набыцці машыны для зваркі кантактаў дэтэктараў і мікрасхем. "Такіх зварачных машын у Расіі не вырабляюць. А ў Беларусі вырабляюць, і там яны ў тры — чатыры разы таннейшыя, чым на Захадзе. Гэтая машына будзе выкарыстоўвацца пры ўсталяванні нашага адроннага калайдэра", — дадаў фізік.

АЛЕНА ГЕРМАНОВІЧ

ДА ВЕДАМА

Буйнамаштабныя "баявыя дзеянні" разгарнуцца на 230-м агульнавайсковым палігоне Заходняга аператыўнага камандавання (Абуз-Лясноўскі), 227-м агульнавайсковым палігоне Сухапутных войскаў (Барысаўскі), 174-м вучэбным палігоне ВПС і войскаў СПА "Даманова" і інш. Вучэнне пройдзе з 18 па 29 верасня. У ім прымуць удзел каля 12,5 тыс. чалавек. Плануецца задзейнічаць звыш 220 баявых танкаў, каля 470 баявых браніраваных машын, 230 адзінак самаходнай і буксіруемай артылерыйскай зброі, мінамётаў і рэактыўных сістэм залпавага агню, а таксама 60 самалётаў і 40 верталётаў.

ЦІ ДАЗВОЛЯЦЬ УЛАДЫ СВЯТКАВАЦЬ УГОДКІ ПЕРАМОГІ ПАД ОРШАЙ?

**МІКОЛА СТАТКЕВІЧ, ПАДПАЛКОЎНІК У ЗАПАСЕ, ІНІЦЫ-
ЯТАР ВАЙСКОВАЙ ПРЫСЯГІ НА ВЕРНАСЦЬ БЕЛАРУСІ 8
ВЕРАСНЯ 1992 ГОДА НА ПЛОШЧЫ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ:
“МЫ ДАСЯГНУЛІ СВАІХ МЭТАЎ”**

— На той час стаўленне да гэтага свята сярод афіцэраў не-беларускага паходжання было варожае. Бо наша прысяга тады разглядалася не як акцыя шанавання сваёй гісторыі, подзвігу сваіх продкаў, а як антырасійская акцыя. Толькі трэцяя частка грамадства жадала незалежнасці. І мы зрабілі акцыю, якая выклікала скандал і рэзананс. Дзякуючы ёй многія даведаліся пра сваю славу і гісторыю.

Міністэрства абароны адмаўлялася прыводзіць афіцэраў да прысягі на вернасць Беларусі. Салдаты яе прымалі прысягу, а афіцэры не. Мы пайшлі на рызык. І тыя восем кадравых афіцэраў разумелі, што ім пасля гэтага службы не дадуць. Але мы хацелі прымусяць той урад прывесці да прысягі ўсё беларускае войска. І мы гэтых мэтаў дасягнулі.

Да годнага ж адзначэння гэтага свята мы дойдзем толькі тады, калі ўлада зменіцца.

УЛАДЗІМІР АРЛОЎ, ПІСЬМЕННІК:

“КЛЮЧАВЫ МОМАНТ БУДЗЕ Ё 2014 ГОДЗЕ”.

— Днём абаронцаў Айчыны ў той Беларусі, якая прыйдзе ў Еўрасаюз, стане ўсё ж такі дзень 15 ліпеня — у гонар Грунвальдскай перамогі. Але Дзень Аршанскай бітвы, безумоўна, будзе спакойна адзначацца ўсім, хто гэтага захоча. Гэты дзень будзе пазначаны ў нашым календары, які цяпер не згадвае ні Грунвальдскую, ні Аршанскую бітвы. Што тычыцца сённяшняга дня, то апошнім часам мы назіраем тэндэнцыю да больш зацятага змагання ўлады з тымі, хто імкнецца адзначыць угодкі Аршанскай перамогі. У наступным годзе паглядзім, як будзе адзначана 600-я гадавіна Грунвальда. А праз пяць гадоў паглядзім, як краіна адсвяткуе 500-годдзе бітвы пад Оршай.

ВАЛЯНЦІН АКУДОВІЧ, ФІЛОСАФ:

**“МІЛІТАРЫСЦКІМ СВАТАМ НЕ МЕСЦА СЯРОД
ДЗЯРЖАЎНЫХ”.**

— У тым, што настане час, калі для “аматараў” святкавання ўгодкаў Аршанскай бітвы будзе дадзены дазвол, я ўпэўнены. А вось у тым, што Беларусь ніколі не будзе святкаваць Аршанскую перамогу на дзяржаўным узроўні, я таксама перакананы. Маю на ўвазе, што які б дэмакратычны ўрад у нас ні быў, ён такога рашэння не прыме. Я асабіста яго не прыняў бы ніколі, бо я прыныцыва супраць мілітарысцкіх свят. Нават калі яны звязаны з нацыянальным уздымам, ды з чым заўгодна. Я думаю: калі прыйдзе дэмакратычны ўрад, хопіць розуму, каб усвядоміць, што час шанавання і святкавання перамог мінуў. Любая перамога — гэта чыясыці пралітая кроў. І, спадзяюся, у Еўропе новых дзяржаўных свят “на крыві” ніколі не з’явіцца.

АЛЕГ МАНАЕЎ, САЦЫЁЛАГ:

**“ПЫТАННЕ Ё ТЫМ, АД КАГО СЫ-
ХОДЗІЦЬ ІНІЦЫЯТЫВА СВАТКА-
ВАННЯ”.**

— Я не буду апеляваць да даных сацыялогіі, таму што непасрэдным апытаннем аб стаўленні беларускай публікі да гэтай гадавіны мы не праводзілі. Але па ўсякіх іншых прыкме-

Мало хто з нашых суайчыннікаў ведае, дзе канкрэтна адбылася адна з самых знакамітых перамог беларускіх ваяроў

У ТЭМУ

Улады, як і каторы год, паспрабавалі сарваць бардаўскі фэст “Аршанская бітва-2009”. Частку жадаючых трапіць на Крапівенскае поле міліцыя вывезла з Оршы на “аўтазаку”, паведаміла радыё Свабода.

Супрацоўнікі ДАІ дзяжурылі на кожным скрыжаванні ўздоўж шашы

А чаму? Маўляў, на ўзбярэжжы Крапівенкі знайшлі міну. Як і ў мінулыя гады, міны “знаходзяць” акурат напярэдадні юбілею перамогі войска Вялікага княства Літоўскага над маскоўскім. Яна адбылася, як вядома, 8 верасня 1514 года.

Алесь Пушкін прэзентаваў сваю новую карціну, прысвечаную беларусаму супраціву: дзве моцныя рукі трымаюць занесеную ў гару сякеру. Гэтая карціна аздабляла фэст цягам усёй ночы, недалёка ад яе і выступалі барды Андрэй Мельнікаў і Ігар Мухін.

У Аршанскі РАУС трапілі яшчэ больш за дзесяць чалавек, якія накіроўваліся на фэст.

тах магу дакладна сказаць, што абсалютную большасць людзей гэтая дата альбо не хвалюе, альбо яны пра яе не ведаюць. Аднак узнікае іншае пытанне. Многія эксперты даўно адзначалі, што ўлады намагаюцца гуляць на полі беларускага нацыяналізму. Гульня гэтая зводзіцца да таго, што ўсё павінна выглядаць (нават узмацненне нацыянальнай палітыкі), як ініцыятыва беларускай улады. Ніякіх “з боку прыпёку”, ніякіх “трэціх” быць не павінна. Так і тут. Я магу дапусціць, што пры пэўным развіцці падзей (хаця шанцаў не вельмі шмат), пры пагаршэнні адносін з Расіяй, пры больш цесных кантактах з Еўрапейскім саюзам... І ў перспектыве не выключана, што на нейкіх гістарычных фігурах — ад Сапегі да Каліноўскага, гістарычных датах — ад Грунвальда да Оршы будзе рабіцца пэўны акцэнт: яны будуць падкрэслівацца ў падручніках, адзначацца. І беларускай уладай таксама.

АЛЕСЬ ПУШКІН, МАСТАК:

“ГЭТА АБСАЛЮТНА РЭАЛЬНА І ЦЯПЕР”.

— Я хачу сказаць адназначна: тое, што гэтае свята будзе адзначацца на полі бітвы з дапамогай дзяржавы, абсалютна рэальна як падзея культурнага поля. Раней былі кроў, забойствы і жарсці, а цяпер спевы, паэзія і музыка. Пры ўдзеле гарвыканкама. Пры ўмове развароту Беларусі ў еўрапейскім напрамку. І, вядома, пры кантролі з боку адпаведнага аддзела культуры. Каб

не ўзбуджаць варажнечу, не падымаць братазабойчыя тэмы. Але пад Оршай ужо даўно няма ніякіх шавіністычных настроў. Цяжка зразумець, навошта ўлады прыкладаюць такія немалыя высілкі з такой колькасцю міліцыянтаў, каб сарваць гэтае свята. Відца, усё робіцца для таго, каб яго маргіналізаваць. Трыццаць чалавек у хмызах з гітарай папілі крупнік, выпілі свой келіх перамогі ну, і назаўтра раз’ехаліся. Дзеянні міліцыі былі накіраваны толькі на тое, каб імпрэза не была масавай.

Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1

ЗАХАД-УСХОД-2009

Па той проста прычыне, што такую сістэму ўжо не першы год ствараюць Расія і Беларусь. Тое, што трохбаковая заява прагучала падчас беларуска-расійскіх ваенных вучэнняў, я асабіста лічу чыстай выпадковасцю”.

Другі эксперт, **Мікалай Вугал**, са сваім калегам катэгарычна не згодны: “У Аляксандра Лукашэнка (а ваенныя вучэнні і сумесныя трохбаковыя заявы — менавіта яго ўзровень) амаль нічога не адбываецца выпадковага. Трэба не забывацца пра тое, што пасля беларуска-расійскай “малочнай” вайны гэтыя вучэнні ўвогуле былі пад пагрозай зрыву. Да таго ж нядаўна беларускае МЗС настойліва рэкамендавала сваім грамадзянам трапляць у Паўднёвую Асецію і Аб-

хазію, якія былі “вызвалены” год назад з дапамогай расійскай зброі, выключна праз тэрыторыю Грузіі. І яшчэ: першапачаткова, па маіх звестках, колькасць расійскіх ваеннаслужачых на беларускай зямлі значна пераўзыходзіла колькасць беларускіх вайскоўцаў. А пэўны час назад “раптоўна” нашых стала ледзь не на аднаго салдата больш”.

ДУМАЦЬ ПРА СВАЮ БЯСПЕКУ

Падпалкоўнік КДБ у адстаўцы, аналітык **Валерый Костка** больш падзяляе апошні пункт гледжання на цяперашнія вучэнні, пра што і распавёў **нашаму выданню**: “Агульную сістэму паветранай бяспекі можна стварыць для ўсёй Еўропы. Тут справа выключна

ў палітычнай волі кіраўнікоў дзяржаў, якія хочуць гэтага дасягнуць. Што тычыцца цяперашніх беларуска-расійскіх вучэнняў, то мала хто ведае САПРАЎДНУЮ баяздольнасць баявых падраздзяленняў расіян. Верагодна, яна не такая ўжо і высокая, як аб гэтым гавораць яны самі. А нам трэба думаць пра сваю бяспеку”.

Безумоўна, Беларусь вельмі шчыльна завязана на расійскай ваеннай машыне. Беларускія супрацьпаветранікі ўжо даўно супрацоўнічаюць са сваімі расійскімі калегамі. Але разам з тым Беларусь пакуль так і не падпісала пагадненне аб калектыўных сілах аператыўнага рэагавання, як фармальна яна не падпісала пагадненне аб адзінай сістэме супрацьпаветранай абароны. Больш за тое,

магчыма агульная сістэма паветранай бяспекі з Польшчай і Украінай, як і Балтыйска-Чарнаморскі калектар, які плануецца з удзелам гэтых жа краін, не можа не раздражняць расійскае кіраўніцтва. І нашы ўлады пра гэта ведаюць. Вось толькі да якой ступені раз’уецца палітыка, і ці не позна мы сталі задумвацца пра сістэму бяспекі не толькі з генераламі РФ?

Вучэнні з удзелам Беларусі пад умоўнай назвай “Усход-Заход-2009” у агляднай будучыні проста немагчымыя.

ВИКТАР АЛЯШКЕВИЧ

ПАСЛЯСЛОЎЕ

На Кастрычніцкай плошчы сталіцы 9 верасня была жорстка раз’агнаная акцыя “Не – расійскай акупацыі!” Яе ўдзельнікаў моцна збівалі, журналістам не давалі здымаць. Шматкаго затрымалі і адправілі ў міліцэйскія пастарункі..

ПРАДУКТОВЫ ШОПІНГ: -40 ПРАЦЭНТАЎ

Сярэдняя сума чэка, на якую сёння атаварваюцца слонімцы ў адным з самых буйных мясцовых універсамаў — «Дружба», складае 25 тысяч рублёў.

Па словах супрацоўнікаў бухгалтэрыі згаданай крамы, пакупніцкая здольнасць жыхароў Слоніма апошнім часам знізілася.

«Раней сярэдняя сума чэка складала нешта каля 45 тысяч рублёў, — адзначаюць у «Дружбе», — цяпер, з-за крызісу, людзі сталі больш эканомныя, атаварваюцца на рынку. У асноўным у нашай краме купляюць хлебабулачныя і вінна-гарэлачныя вырабы».

ПРЫВАТНІК “ПЕРАПЛЁЎАЕ” КРАМЫ

28-гадовая сланімчанка **Таццяна Заяц**, каб эканоміць, купляе прадукты два разы ў месяц (падчас выдачы зарплаты і авансу) у сваёй знаёмай, якая гандлюе дома прывазным таварам з расійскага горада Смаленска.

«Яна прадае практычна ўсё неабходнае: ад сметанковага масла да мясных вырабаў, — распавядае Таццяна. — Праўноўваючы цэны на прадукты ў краме і ў маёй знаёмай, адзначыла, што ў месяц эканомлю да 80 тысяч рублёў. Калі ў краме кілаграм рыбага філе каштуе 13 тысяч рублёў, то мая знаёмая прадае такі ж прадукт за 9 тысяч. Кілаграм пельменяў у “расіянку” — 7 тысяч рублёў, у краме ж адзін пачак вагой менш за кілаграм каштуе 3 тысячы 600 рублёў. Сметанковае масла ў маёй знаёмай на 100 рублёў таннейшае, чым у краме, сыр плаўлены — на 500 рублёў, куры — на 1 тысячу».

ЦЭНЫ НА САМАЕ НЕАБХОДНАЕ У СЛОНІМСКІХ КРАМАХ:

хлеб -	1050 руб. (палова буханкі), 2100 руб. (цэлая буханка);
батон -	1350—1400 руб.;
малако -	1500 руб. за 1 літр;
тварог -	1450 руб за 1 пачак;
яйкі -	2500—3600 за 1 дзесятка;
каўбаса вараная -	ад 8 000 да 14 000 руб. за 1 кг.

Па словах Таццяны Заяц, у яе “смялянчанкі” даволі шмат кліентаў.

«А ўлічваючы тое, што яна часта дае прадукты ў доўг, да зарплаты, недахопу ў кліентах “расіянка” не адчувае», — кажа Таццяна.

НА РЫНКУ ТАННЕЙ, АЛЕ НЕ НАШМАТ

А вось 56-гадовая сланімчанка **Марыя Сцяпаняўна Трацяцкава** купляе неабходныя для сям’і прадукты на мясцовым рынку.

«Хай там тавар на пару тысяч таннейшы, але ўсё роўна хоць нейкая эканомія, — распавядае **Марыя Сцяпаняўна**. — Ды і асартымент больш разнастайны.

У слонімскіх крамах у асноўным можна купіць прадукцыю мясцовай вытворчасці: малочныя вырабы — ад завода «Слонімскае малочныя прадукты», мясныя — ад Слонімскага мясакамбіната, хлебабулачныя — ад Слонімскага хлебазавода... Хоцца разнастайнасці. На тым жа рынку прадстаўлена прадукцыя розных вытворцаў. Прычым яна таннейшая, чым наша, мясцовая».

Па словах **Марыі Сцяпаняўны**, яна не робіць стыхійных пакупаў: убачыла — купіла. «Для пачатку складаю спіс самага неабходнага, а потым іду на рынак, — кажа жанчына. — Мая сям’я асабліва не шыкуе, сілкуемся, як, пэўна, большасць людзей: бульба, макароны плюс трохі мясных вырабаў. Каб эканоміць, я часта купляю каўбасу з мяса птушкі, бо яна

Сярэдняя сума чэка, на якую сёння атаварваюцца слонімцы ў адным з самых буйных мясцовых універсамаў — «Дружба», складае 25 тысяч рублёў.

значна таннейшая. На святы ўключаем у меню больш дарагія прадукты — вяндрліну, сыравэнджаную каўбасу. Далікатэсамі ў штодзённым жыцці сябе не пеціём».

Па словах **Марыі Трацяцкавай**, бульбу, капусту, моркву і іншую агародніну яе сям’я купляе на штогадовым сельскім кірмашы, калі ўсе сельгаспрадпрыемствы раёна прадаюць выгадаваную прадукцыю значна танней, чым звычайна.

ВОЛЬГА ШЫЛА

10 ГОД БЕЗ УРАДЖАЮ

На з'ездзе Партыі БНФ абраны ейны новы старшыня — 33-гадовы Аляксей Янукевіч. Гэты крок можа прывесці да уз'яднання нацыянальна арыентаваных палітычных сіл. А можа і не.

Папярэдні этап у гісторыі БНФ пачаўся ў 1999 годзе. Тады партыя раскалолася на дзве. Прыхільнікі Зянона Пазняка сышлі і стварылі новую арганізацыю — КХП-БНФ. А на Варвашэні, 8 засталася тая, хто палічыў, што замест старшыні, які эмігрыраваў, лепш зрабіць стаўку на новага лідэра. Ім быў абраны Вінцук Вячорка.

На жаль, як і варта было чакаць, раскол не ўзмацніў ні першых, ні другіх. Фронт паступова страчваў уплыў на грамадства. Няўдачы прывялі да таго, што кіраўніцтва пачало шукаць не выйсце з тупіка, а "ўнутраных ворагаў". З партыі БНФ былі паступова выкінуты Вячаслаў Сіўчык, Павел Севярынец ды шэраг іншых актывістаў.

Аднак чыстка шэрагаў не дапамагала. "Старая гвардыя" не ўтрымлівала пазіцыі нават у партыі. На чарговым з'ездзе

Баршчэўскі (на фота злева) на гэты раз апынуўся "пад канём", а Янукевіч (на фота ў цэнтры) — на ім.

Вінцук Вячорка не здолеў перамагчы свайго канкурэнта Алеся Міхалевіча. Тады, каб знайсці кампраміс, старшынёй партыі абралі Лявона Баршчэўскага. Фактычна ж уладу захавала групоўка Вячоркі. Не дзіўна, што неўзабаве Міхалевіч быў выключаны з партыі...

Тым часам кіраўніцтва БНФ засяродзілася на змаганні з Аляксандрам Мілінкевічам, якога падтрымлівала на выбарах 2006 года, і Рухам "За свабоду". Ім закідалася пераманьванне партыйных актывістаў і згодніцтва з цяперашняй уладай. Але ж і гэта не дабавіла аўтарытэту БНФ. Яго можна было параўнаць з калгасам "10 год

без ураджая", як колісь жартавалі гумарысты. Таму перамены ў любым разе наспелі.

З'ездзе, які адбыўся ў мінулую суботу, папярэднічала сур'ёзная артпадрыхтоўка. Лявон Баршчэўскі заявіў, што сыходзіць з пасады старшыні, каб паўнаважна займацца падрыхтоўкай да прэзідэнцкіх выбараў, на якіх ён збіраецца вылучацца кандыдатам. Меркавалася, што яго павінен замяніць Віктар Івашкевіч. Але яшчэ адзін намеснік старшыні, Аляксей Янукевіч, не пагадзіўся з аперацыяй "Пераемнік" і стварыў канкурэнцыю пратэжэ Лявона Баршчэўскага і Вінцук Вячоркі.

Адчуўшы немінучую паразу, "старая гвардыя" ў апошні момант перагледзела сцэнар. На з'ездзе Баршчэўскі заявіў, што насуперак папярэднім сцвярджэнням будзе зноў балаціравацца на старшыню. Натуральна, кандыдатура Івашкевіча адразу знікла. Барацьба разгарнулася паміж Баршчэўскім і Янукевічам.

У выніку высветлілася, што чалавек, якога два гады таму падтрымала абсалютная большасць дэлегатаў з'езда, за гэты час у значнай ступені страціў крэдыт даверу. На выбарах Баршчэўскі прайграў Янукевічу з лікам 144:174.

Што далей? Верагодна, да чынённі паміж БНФ і Рухам "За свабоду" пацяплеюць. Напярэдадні з'езда намеснік Мілінкевіча Віктар Карняенка становіцца характарызаваў Аляксея Янукевіча. У сваю чаргу апошні досыць пазітыўна выказаўся пра Рух "За свабоду". Такім чынам, існуюць падставы для таго, каб бакі знайшлі агульную мову. Тым больш што ў перамозе Янукевіча ёсць і заслуга Руху "За свабоду".

Але ж выцягне новы старшыня партыю БНФ з глыбокага крызісу ці не — гэта вялікае пытанне. Бо праблемы, з якімі давядзецца сутыкнуцца Янукевічу, занадта сур'ёзныя. Аднак у любым разе варта было паспрабаваць. Бо пры старым кіраўніцтве БНФ без варыянтаў працягнуць бы шлях у нікуды.

ВАЛЯНЦІН СЫЧ

ПАД ЗНАКАМ ЧАЛАВЕЧНАСЦІ

17 верасня — асаблівая для нас дата. Не толькі з гледзішча гісторыі Беларусі, але з гледзішча сучаснікаў. У гэты дзень, 50 гадоў таму, нарадзіўся Сяргей Дубавец.

У 1979 разам з іншымі прыхільнікамі беларушчыны ён стварае "Майстроўню" — першае неформальнае згуртаванне моладзі. У сярэдзіне 80-х — беларускую літаратурную суполку "Тутэйшыя".

У 1990-м становіцца першым рэдактарам газеты "Свабода".

У 1991-м удзельнічае ў абароне парламента Літвы ад штурму савецкіх танкаў. (За што пазней атрымае медаль Літоўскай Рэспублікі "За адвагу".)

У тым самым годзе адраджае легендарную "Нашу Ніву", у якой працуе галоўным рэдактарам да 2000 года.

Пасляхова абараняе ў Вышэйшым гаспадарчым судзе Беларусі права газеты друкавацца "клясычным правапісам".

Дзе тут заканчваецца гісторыя і пачынаецца сучаснасць? Яе, нашу беларускую сучаснасць, немагчыма ўявіць без публіцыстыкі Сяргея Дубавца.

Да юбілею пісьменніка падрыхтавана яго новая кніга — "Як? Азбука паводзінаў" у серыі "Бібліятэка Свабоды. XXI стагоддзе".

16 верасня ў Мінску адбудзецца прэзентацыя выдання.

У аснову "азбукі" ляглі яго эсэ, якія гучалі ў эфіры *Радыё Свабода*. Але падчас працы над кнігай Сяргей Дубавец дапоўніў яе яшчэ некалькімі кароткімі эсэ.

Адно з іх з дазволу аўтара прапануем увазе нашага чытача. (Друкуецца на мове арыгінала.)

ЯК Ы РАЗУМЕЦЬ?

БЕЛАРУСКА-РАСЕЙСКИ САЮЗ

Літара "ы" — адзінае, што ёсць у беларускай і расейскай мовах і чаго ні ў якой больш мове няма. Думаю, што б яшчэ такога характэрнага толькі для нас і для іх лучыла нашы народы, і не знаходжу адказу. Зрэшты, і "ы" — злучальнік сумнеўны. Як беларуска-расейскі саюз. "Ы" ніколі не стаіць на першым месцы, зь яго ніколі нічога не пачынаецца (яго парадкавы нумар у беларускім альфабэце 28, у расейскім — 29), і пішацца яно дзвюма асобнымі часткамі, кожная зь якіх сама па сабе літара — "ы" + "і". Пра мэлёдку ўвогуле лепш не казаць...

У адрозненне ад расейскай мовы, беларуская мае сваю традыцыю пісаньня лацінскім шрыфтам, у якім "ы" перадаецца літарай "y" (згадайце "Музускіу праўду" Каліноўскага). А гэта значыць, што пры найменшым павароце Беларусі ў бок Эўропы, да эўрапейскіх каштоўнасьцяў, усё, чым мы ахвяруем, — літара "ы", цёмная й невыразная, як сымбаль ня самых сьветлых часоў нашай мінуўшчыны.

ГЕНЕРАЛЬСКІЯ МЕТАМАРФОЗЫ

Былы намеснік міністра ўнутраных спраў генерал-маёр **Віктар Філістовіч** атрымаў новую работу. Ён прызначаны афіцыйным прадстаўніком МУС у Расіі.

Віктар Леанідавіч ужо пераехаў у Маскву і даўно прыступіў да новых абавязкаў.

У міліцэйскіх колах пра магчымасць атрымання Філістовічам новай работы ў Расійскай Федэрацыі пачалі гаварыць неўзабаве пасля з'яўлення інфармацыі аб тым, што Віктар Леанідавіч на бярвенцы разабраў свой дом, пабудаваны ў скандальна вядомым дачным пасёлку МУС "Крынічны". Увогуле, зрабіў так, як і патрабаваў Аляксандр Лукашэнка ад чыноўнікаў МУС, якія праштрафіліся.

Нагадаем, што Віктар Філістовіч пазбавіўся пасады намесніка міністра ўнутраных спраў амаль год назад — пасля скандальнай антыкарупцыйнай нарады, на якой А.Лукашэнка заявіў, што падначаленыя міністра ўнутраных спраў самавольна захапілі прэстыжныя ўчасткі зямлі ў раёне Заслаўскага вадасховішча пад будаўніцтва сваіх дач. Лукашэнка ультыматывна заявіў: міліцэйскія дамы знесці.

"Дайце ўласнікам тры месяцы, каб яны знеслі свае пабудовы, — заявіў ён. — Калі не знясуць, то яны бязвыплатна павінны быць адабраны пад дамы для дзяцей-сірот! Выконвайце!"

СЛОВА — НЕ ВЕРАБЕЙ...

СЛОВА ГЕНЕРАЛА

Былы міністр ўнутраных спраў **Уладзімір Навумаў** праз пару месяцаў пасля знакамітай антыкарупцыйнай нарады заявіў, што ўсе яго падначаленыя, якія засвяцілі-

ся ў скандале з зямельнымі ўчасткамі, будуць звольнены з органаў ўнутраных спраў, як таго і патрабаваў прэзідэнт.

"Усе гэтыя супрацоўнікі будуць звольнены з органаў ўнутраных спраў, а іх катэджы прыойдуць ва ўласнасць дзяржавы", — заявіў генерал Навумаў у студзені гэтага года.

СЛОВА ПРЭЗІДЭНТА

Звяртаючыся да кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта **Уладзіміра Макея**, **Аляксандр Лукашэнка** сказаў: "Уладзімір Уладзіміравіч, я даўно загадаў не перасаджваць чыноўнікаў і іншых вінаватых (вы ведаеце каго) з месца на месца. Трэба навесці тут жалезны парадк!.."

Генеральны пракурор правільна адзначыў недапушчальнасць перасаджвання кіраўнікоў, якія праштрафіліся, з аднаго крэсла ў іншае. І я вас не адзін раз, асабліва губернатараў, Прэм'ер-міністра і іншых, папярэдзваў аб гэтым...

Што ж тычыцца канкрэтна супрацоўнікаў МУС, якія займелі катэджы ў дачным пасёлку "Крынічны" і якіх Лукашэнка на ўсю краіну абазваў карупцыянерамі, то, па яго словах, іх на працягу месяца (!) павінны былі звольніць з органаў ўнутраных спраў.

"Магу канкрэтызаваць: не ў месячны тэрмін, а на працягу лістапада гэтыя людзі павінны быць звольнены з органаў ўнутраных спраў!" — такое даручэнне год назад Аляксандр Лукашэнка даў дзяржсакратару Савета бяспекі генералу **Юрыю Жадобіну**.

Даручэнне Лукашэнкі распаўсюджвалася і на Віктара Філістовіча — яго прозвішча

ДАРЭЧЫ

Пасада прадстаўніка МУС Беларусі пры амбасадах іншых краін прыраўноўваецца да пасады саветніка дыпламатычнага прадстаўніцтва Беларусі за мяжой.

Прадстаўнікі МУС Беларусі ў замежных дзяржавах прызначаюцца на тэрмін да трох гадоў. Па службовай неабходнасці гэты тэрмін можа быць прадоўжаны ці скарачаны міністрам унутраных спраў па ўзгадненні з МУС. Прадстаўнікі МУС Беларусі ў замежных дзяржавах размяшчаюцца ў памяшканнях беларускіх амбасад, карыстаюцца дыпламатычнай поштай, тэлефоннай сувяззю, тэлефаксам, у межах сваёй кампетэнцыі выконваюць загады міністра ўнутраных спраў і Надзвычайнага і Паўнамоцнага пасла Рэспублікі Беларусь у дзяржаве знаходжання. Аператыўнае кіраўніцтва дзейнасцю прадстаўнікоў МУС у замежных дзяржавах ажыццяўляе намеснік міністра ўнутраных спраў — статс-сакратар (сёння гэта **Анатоль Куралец**).

Да нядаўняга часу афіцыйным прадстаўніком МУС Беларусі ў Расіі быў экс-начальнік галоўнага ўпраўлення крымінальнага вышуку МУС палкоўнік міліцыі **Валянцін Папаповіч**. З 2001 па 2004 год інтарэсы беларускага МУС у Расіі прадстаўляў **Фарыд Канцараў**, які сёння паспяхова працуе ў "Газпраме".

Лукашэнка назваў другім у шэрагу карупцыянераў у міліцэйскіх пагонах. Але... Не прайшло і паўгода, як Філістовіч зноў апынуўся на кані. На гэты раз — дыпламатычным.

ХТО ЗАРАЗ ПРАЦУЕ РАЗАМ З ФІЛІСТОВІЧАМ?

Ваенным аташэ Беларусі ў Расіі з'яўляецца **Юрый Бабруйскі**. Інтэрэсы Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Рэспублікі Беларусь у Маскве прадстаўляе **Васіль Гарбаценка**. Афіцыйны прадстаўнік Пракуратуры Беларусі — **Іван Шкель**.

КАРЫНА КЛЯНОВІЧ.

ТЫМ ЧАСАМ

Былы першы намеснік міністра ўнутраных спраў генерал **Аляксандр Шчурко**, які быў суседам Філістовіча па дачным пасёлку "Крынічны", пакуле не атрымаў новую работу. Але Аляксандр Сямёнавіч па-ранейшаму ўзначальвае Беларускае федэрацыйнае дзюдо — так бы мовіць, на грамадскіх пачатках.

ЯК МІНАДУКАЦЫІ ПРЫКРЫЛА СВАЙГО ДЫРЭКТАРА

Падчас выпускных экзаменаў у гімназіі № 28 Ленінскага раёна сталіцы адбыўся ўнікальны выпадак. Па словах старажылаў, падобнае здарылася ці не ўпершыню за доўгі дзесяцігоддзі. Школьная адміністрацыя пераблытала іспыты ў 9 і 11 класах, у выніку чаго некаторых агаломшаных выпускнікоў прыйшлося выклікаць з-за межы горада.

ПЕРАБЛЫТАЛІ ЭКЗАМЕНЫ

Раніцай 1 чэрвеня, паводле абвешчанага ў школе раскладу, вучні 9-х класаў прыйшлі здаваць іспыт па беларускай мове. Аднак даволі хутка стала зразумела, што ва ўсёй краіне сёння трымаюць іспыты 11-я класы. Выявілася, што, складаючы графік загадзя, адміністрацыя ўстановы пераблытала даты.

Дзевяцікласнікаў распусцілі дадому, асноўную ж частку вучняў 11-х класаў удалося сабраць праз гадзіну пасля пачатку іспыту — да 10.00. Аднак некаторыя з тых, хто знаходзіўся тым ранкам па-за межамі горада, прыязджалі і праз гадзіну-дзве. У выніку ўсе вучні, што чакалі іспыту толькі заўтра, улажыліся з пераказам у адведзеныя чатыры гадзіны. Аднак якіх нервовых высілкаў і напружання гэта каштавала і дзецям, і настаўнікам!

Гэтая гісторыя ўсплыла на паверхню дзякуючы расследаванню інтэрнэт-партала TUT.BY.

ЗАМІЖ ПРАВЕРКІ - АБВІНАВАЧАННІ

Як распавёў "Тут і цяпер" **журналіст TUT.BY Кастусь Лашкевіч**, які даведаўся аб падзеях, што адбыліся, ад бацькоў, дырэктар гімназіі Рамуальда Машук адразу адхрысцілася ад здарэння. "Яна сказала, што нічога падобнага не было, адно толькі тры вучні спазніліся на лінейку перад іспытам. Я ж правёў уласнае расследаванне, сабраўшы багата сведчанняў дзяцей і настаўнікаў, што інцыдэнт меў месца, — кажа журналіст. — Варта адзначыць, што час пачатку і заканчэння іспыту заўжды адзначаецца ў пратаколе. Калі ён не пачаўся роўна а 9-й гадзіне (паводле закона, на яго напісанне выдзелена 4 гадзіны), значыць, не быў легітымным, і яго трэба правесці наноў. Ёсць падставы меркаваць, што каб схваць уласны пралік, кіраўніцтва гімназіі зрабіла ўсё магчымае, каб інфармацыя аб памылцы не выйшла за межы школы. Прынамсі, у Міністэрстве адукацыі пра здарэнне даведзіліся ад мяне".

Па словах журналіста, яшчэ не разабраўшыся ў сітуацыі, грунтуючыся на даных выключна са школы і раёна, высокапастаўленыя чыноўнікі Мінадукацыі адразу абвінавачалі яго ў прадурзятасці: "Больш за тое, пачаўся двуххвосты цыск на мяне і маё кіраўніцтва з мэтай

зняць матэрыял з партала, — тлумачыць Кастусь Лашкевіч. — *Урэшце была створана камісія Дэпартаменту кантролю якасці адукацыі па правярцы здарэння ў 28-й гімназіі. Мы пайшлі на сустрач чыноўнікам, двойчы здымаючы публікацыю тэксту, каб даць мажлівасць афіцыйна праверыць інцыдэнт. Аднак выніку праверкі прыйшлося чакаць больш за два тыдні. Ужо скончыліся і школьныя іспыты, і выпускныя. Толькі напрыканцы чэрвеня ў міністэрстве нам паведамілі, што праверка была адменена, каб "не бударажыць школу перад выпускнымі". Пры гэтым дадалі: "Вяртацца да сітуацыі не плануецца".*

ХІТРЫКІ ЯК ВЫЙСЦЕ

Журналіст TUT.BY падкрэслівае, што яны нават не заікаліся аб магчымасці пераздачы іспыту ці перагляду ягоных вынікаў, бо дзеці і іх бацькі апынуліся ў ролі закладнікаў адміністрацыйнай памылкі. Адзіная мэта расследавання: кіраўніцтва школы павінна прызнаць памылку, каб падобны ранішні шок не выпала перажыць іншым дзецям праз год, два ці тры.

Варта адзначыць, што каб пераблыта-

Дырэктар гімназіі, якая, верагодна, абыйшла з дакументамі так, каб пазбегнуць пакарання, звальняецца з адной гімназіі і... узначальвае іншую.

ць школьныя іспыты, трэба яшчэ вельмі "пастарацца". Дырэктыўнае пісьмо Мінадукацыі з графікам упершыню выйшла яшчэ ў лютым гэтага года. Ужо ўвесну школы выдаюць загад аб падрыхтоўцы да іспытаў, які зацвярджаецца дырэктарам і раённым упраўленнем адукацыі. За месяц да пачатку графік вывешваецца ў школах. Не менш за 10 дзён з графікам іспытаў мусяць азнаёміць дзяцей і бацькоў. Відавочна, што правяраны дзесяцігоддзямі механізм амаль не пакідае шанцу на памылку.

Аднак па інфармацыі "**Тут і цяпер**", прынамсі яшчэ ў адной сталічнай гімназіі сёлета пераблыталі два выпускныя іспыты. Праўда, потым усё зрабілі паводле закона: афіцыйна перанеслі здачу на іншы

Фота Рамуальды Машук — газета «Труд»

дзень. У 28-й гімназіі, як бачым, абралі іншы, фальсіфікацыйны шлях. Характэрна, што падобнае адбылося ў надзвычай важны і няпросты год, калі ў Беларусі ўпершыню побач са звычайнымі вучнямі выпускаліся і шрых-класы, дзе вучыліся школьнікі, якія першапачаткова займаліся па 12-гадовай праграме.

ЗВОЛЬНІЛАСЯ... ДЫРЭКТАРАМ

Напрыканцы лета стала вядома, што Рамуальда Машук звольнілася з пасады дырэктара 28-й гімназіі яшчэ ў ліпені. Усё здавалася справядлівым да таго часу, як выявілася, што цяпер яна працуе... дырэктарам гімназіі № 17 Ленінскага раёна. Менавіта з 17-й гімназіі яна колькі гадоў назад і перайшла ў 28-ю.

Каментуючы парталу TUT.BY прычыну дзіўнай перастаноўкі, **намесніца начальніка па вучэбна-выхаваўчай рабоце ўпраўлення адукацыі адміністрацыі Ленінскага раёна Наталля Коршыкава** сказала, што "гэта ўнутраныя пытанні ўпраўлення адукацыі". "З чуткамі пра пераблытаныя іспыты гэта не звязана, — адзначыла яна. — Проста ў гімназіі многа нядобразыхліўцаў".

"Бязгрэшных няма, памыляюцца ўсе. Аднак адны прызнаюць памылкі, раскайваюцца ў іх, іншыя ж сваю віну адмаўляюць, прыкрываючыся хлуснёй. Прычым, як паказвае дадзеная сітуацыя, у Беларусі гэты спосаб паводзінаў даволі эфектыўны, — падводзіць выснову Кастусь Лашкевіч. — *Дырэктарка Машук, якая дапусціла грубейшую памылку і, гледзячы на ўсім, абыйшла з дакументамі так, каб пазбегнуць пакарання, звальняецца з гімназіі, а... яе ставяць на чале іншай у тым жа самым раёне. Як кажуць, no comment*".

ВИТАЛЬ РУДЗІЦКІ

У “РУСКІ” КЛАС — АЎТАМАТАМ

Сёлета ў Магілёве няма ніводнага беларускамоўнага класа. Чыноўнікі абласнога і гарадскога аддзелаў адукацыі апраўдваюць сітуацыю адсутнасцю заяў ад бацькоў, якія б жадалі вучыць дзяцей па-беларуску. Насамрэч яшчэ вясной такой праблемы не было, бо якраз тады пра падрыхтоўку ў адной з магілёўскіх школ беларускамоўнага класа афіцыйную заяву зрабіў аддзел адукацыі Ленінскага райвыканкама. Аднак у жніўні, напярэдадні новага навучальнага года, адукацыйныя планы раптоўна змяніліся. Тлумачэнне тое ж: маўляў, не ўдалося набраць дзяцей...

А вось мы ведаем сям’ю, якая мела цвёрды намер пачаць адукацыю свайго сына на роднай, матчынай мове. Не атрымалася. Бацька першакласніка, Аляксея Бацькоў, паведаміў, што ў школе нават і размаўляць не сталі аб тым, як можна было б арганізаваць беларускамоўны клас. Бацькам (і адпаведна дзецям), насамрэч, ніякага выбару не пакідаюць і не даюць. Пісаць заявы “на мову” ніхто нікому не прапануе (як гэта павінна быць па законе), а без лішніх слоў і фармальнасцяў залічваюць у “рускі клас”, як бы само сабой. У такой сітуацыі цяжка чакаць, каб нехта з бацькоў праявіў нацыянальную і грамадзянскую свядомасць, калі ніхто яе не заахочвае, не падтрымлівае і не развівае.

ЧАКАЕМ ЗАГАДУ “ЗВЕРХУ”

Старшыня гарадской суполкі ТБМ **Алег Дзвяхкоў** мяркуе, што без загады “зверху” сістэма адукацыі не пераменіцца: “Магілёўскае чынавенства нярэдка на здзіўленне ўсім і самому сабе падтрымлівае пэўныя “нацыяналістычныя” акцыі і імпрэзы, як бы раптоўна ўспамінаючы, што і жывуць на зямлі беларускай, і выгадаліся (звольнага) у беларускіх вёсках, і мову матчыну яшчэ няўшчэнт забыліся”.

Напрыклад, паспяхова прайшлі такія наладжаныя ТБМаўскай суполкай імпрэзы, як Дзень здароўя і спорту, дзе натуральным чынным святам былі мова і адпаведныя традыцыйныя гульні і забаўкі.

НЕКАМПЛЕКТНАЯ МОВА

І сваю мову, і сваю гісторыю мы пакуль не вельмі шануем

Мясцовыя навукоўцы за апошнія тры гады выдалі з дапамогай гарвыканкама некалькі шыкоўна аформленых гісторыка-пазнавальных кніг пра Магілёў, зразумела, на беларускай мове і з перакладам на ангельскую, якія тая ж улада цяпер ахвотна ўручае як найлепшыя сувеніры замежным і суседскім гасцям. Ды й сама знакамітая рэстаўрацыя магілёўскай ратушы, дзе цяпер час ад часу праходзяць пэўныя пасяджэнні дэпутацкіх сесій, ёсць заслугай нацыянальна апантанай часткі гараджан, якія збіралі за аднаўленне ратушы подпісы і грошы, складалі петыцыі і гістарычныя абгрунтаванні, удзельнічалі ў бясплатных будаўнічых працах і ў здабленні нацыянальным каларытам свята адкрыцця гістарычнай святыні і гістарычнага ж сімвала горада на Дняпры.

КАЛІ ЁСЦЬ РУПЛІЎЦЫ

Мова родная — цяжка і з перашкодамі — жыве і ў сярэдніх школах, асабліва там, дзе сярод настаўнікаў ёсць яе рупліўцы. Менавіта з імі найлепш знаходзіць паразуменне былы ўніверсітэцкі беларускамоўны (!) выкладчык матэматыкі Міхась Булавацкі. Цяперашні рэпетытар у гэтай дысцыпліне, ён штогод выступае ініцыятарам правядзення “Беларускага пяцібор’я” для старшакласнікаў магілёўскіх школ. У праграме своеасаблівай адукацый-

най алімпіяды тры прадметы з раздзела дакладных дысцыплін і два — з гуманітарных. А галоўная адметнасць адукацыйнага спаборніцтва — беларуская мова: на ёй — заданні, на ёй — каментары і дыскусіі, на ёй — адказы і вынікі. Каля дзесятка старшакласнікаў штогод выпрабавуюць сябе ў гэтым “пяцібор’і”, выходзячы з яго яшчэ больш загартаванымі ў справе любові і вернасці роднай мове, на якой (у процівагу вядомай цытаце з А.Лукашэнкі) усё можна дакладна сказаць, яскрава выявіць і бліскуча давесці.

Аднак жа вернемся да сітуацыі з мовай у сувязі з пачаткам чарговага навучальнага года. Летась на Магілёўшчыне ўсіх школ налічвалася 455. З іх амаль палова былі беларускамоўнымі, паводле даных упраўлення адукацыі аблвыканкама. Калі гэтыя звесткі адпавядаюць рэчаіснасці, то ўсе гэтыя школы знаходзіліся ў сельскай мясцовасці, а колькасць вясковых школ, як вядома, штогод памяншаецца.

Увогуле, Магілёў за апошнія 10-12 гадоў займае трывалыя пазіцыі сярод самых адсталых гарадоў краіны ў сэнсе прысутнасці роднай мовы ў адукацыйным працэсе

Сёлета, дарэчы, іх на Магілёўшчыне стане ажно на 13 менш (яны закрыліся з-за “некамплектнасці”). Ясна, што і ўжыванне ў адукацыйным працэсе роднай мовы звужалася ў сельскай мясцовасці да таго ж паказчыку некамплектнасці.

Што ж тут казаць пра школы ў гарадах, дзе гэты паказчык адмыслова і свядома забяспечваецца фармалізмам і лютай адукацыйнага чынавенства з маўклівай (як мінімум) згоды чынавенства больш высокага рангу.

ВІКТАР ВОЙТ

“ПЕСНЯ ПРА ЗУБРА”
КОШТАМ У 3 500 ЕЎРА

У Гродне калегі-мастакі і сябры па жыцці **Аляксандр Сільвановіч** і **Юры Якавенка** здолелі прывабіць на сваю новую выставу “Alfabet” шмат глядачоў, паведамляе regionby.org.

Асабліва вызначыўся адзін з іх — Юры Якавенка. Ён стварыў два раздзелы выставы — “Руны” і “Кніга”. Ім зроблены спробы ўзнавіць свет Сярэднявечча і эпохі Адраджэння.

Якавенка разам з італьянскімі сябрамі вырашыў надрукаваць “Песню пра зубра” аўтарства Міколы Гусоўскага на мове арыгінала — лацінцы, а затым падараваць яе Ватыкану. Гэта і было зроблена сёлета.

Са 150 экзэмпляраў паэмы тры падараваны беларускім установам, у тым ліку Гродзенскаму гісторыка-археалагічнаму музею. Гэта кніга для калекцыянераў, бо каштуе яна вельмі дорага — 3 500 еўра за адзін асобнік.

АЛЕСЬ КАВАЛЁЎ

ВОСЬ ТАБЕ І «ФАРХАТ-АТА»

Супрацоўнікі УҚДБ па Брэсцкай вобласці спынілі дзейнасць секты “Фархат-Ата”, паведаміў агенцтву “Інтэрфакс-Захад” начальнік прэс-групы УҚДБ па Брэсцкай вобласці Міхаіл Шаркоўскі.

“Устаноўлена, што дзейнасць секты арганізавалі “вучні” Фархата Абдулаева, якія прыехалі з Казахстана ў сярэдзіне 1980-х гадоў”, — сказаў М. Шаркоўскі

Як паведамляецца, Ф.Абдулаеў абвясціў сябе месіяй і ў сярэдзіне 1980-х гадоў стварыў у Казахстане арганізацыю “Фархат-Ата”. У Брэсце яго паслядоўнікі перыядычна праводзілі семінары па “вылячэнні фізічных немачаў”, якія па сутнасці з’яўляюцца адной з форм уцягнення людзей у лік паслядоўнікаў вучэння Абдулаева.

“Кошт аднаго сеанса складаў 50 тысяч рублёў у гадзіну (каля \$15. — ІФ). Акрамя таго, “місіянеры” гандлявалі літаратурай, якая прапагандавала секту”, — сказаў М.Шаркоўскі.

Паводле даных прэс-групы УҚДБ, у сектантаў адзначаюцца “псіхічныя расстройствы, а таксама факты суіцыду з-за асабліва сасцей медытацыі”.

“АРАНЖАВАЯ” ЯПОНИЯ

На датэрміновых парламенцкіх выбарах у Японіі 30 жніўня ўпершыню перамагла апазіцыйная Дэмакратычная партыя. 16-17 верасня будзе сфарміраваны новы кабінет міністраў, які ўзначаліць лідэр ДПЯ Юкіо Хатаяма.

За мерапрыемствамі з нагоды 70-й гадавіны пачатку Другой сусветнай вайны многія забыліся, што вайна скончылася не 9 мая, а 2 верасня 1945 года — капітуляцыяй Японіі. Акт аб капітуляцыі быў падпісаны на борце амерыканскага лінейнага карабля “Місуры”.

Гэтаму папярэднічалі разгром савецкімі войскамі японскай Квантунскай арміі ў Кітаі ды атамныя бамбардзіроўкі амерыканцамі Хірасімы і Нагасакі. Але пры ўсіх жахлівых наступствах тых бамбардзіровак Японія панесла куды больш цяжкія страты раней.

Увесну 1945 года падчас баёў з амерыканцамі за Акінаву палёг увесь тамтэйшы японскі гарнізон — 110 тысяч салдат. І яшчэ 150 тысяч мірных жыхароў.

Усяго Японія страціла ў вайне звыш 1 мільёна 850 тысяч чалавек, прамысловасць была разбурана на траціну, у руінах ляжаў кожны дзесяты будынак у краіне.

Пасля вайны Японія ў літаральным сэнсе слова паўстала з уласнага попелу, яе называлі “азіяцкім Феніксам”. І справа тут не столькі ў дэмакратыі, колькі ва ўменні японцаў упарта і мужна пераадоўваць наступствы стыхійных бедстваў — тайфунаў, землятрусаў і цу-

Новы прэм’ер Японіі супраць перадачы ў “спадчыну” парламенцкіх крэслаў

намі, якіх краіна зведала шмат.

II

Пасляваенным уладкаваннем Японіі павінна была заняцца Саюзная савецка-амерыканская рада. Аднак пасля таго, як СССР было адмоўлена ў яго жаданні акупіраваць паўночную частку выспы Хакайда, работа гэтай рады была практычна згорнута. Рэальная ўлада ў акупіраванай Японіі належала амерыканскаму генералу Дугласу Макатуру, прызначанаму галоўнакамандуючым саюзных дзяржаў.

Па яго загадзе амерыканскія юрысты склалі японскую Канстытуцыю ўсяго за тыдзень. Яе першы раздзел прысвечаны не правам і свабодам, а ролі імператара як “сімвала дзяржавы і адзінства народа”. (Японцы лічаць, што яго род ідзе ад багіні Сонца Амаэрасу — галоўнай у сінтаіцкім пантэоне.) Пры гэтым імператарская ўлада зводзілася да чыста сімвалічнай.

Другі раздзел змяшчае ўсяго адзін пункт, падобнага

на які няма ні ў адной канстытуцыі ў свеце. У ім, у прыватнасці, гаворыцца, што ў Японіі “больш ніколі не будуць стварацца сухапутныя, марскія і ваенна-марскія сілы, роўна як і іншыя сродкі вайны. Права дзяржавы на вядзенне вайны не прызнаецца”.

III

У лістападзе 1955 года на выбарах упершыню перамагла Ліберальна-дэмакратычная партыя Японіі. Нельга казаць, што ЛДПЯ бесперапынна панавала да нашых дзён. Амаль два гады, з красавіка 1994-га па студзень 1996-га, Японіяй кіравалі паслядоўна партыя “Новая Японія”, Партыя абнаўлення і Сацыялістычная партыя. Але пры ўсіх палітычных адрозненнях, што тычыліся асноўных нацыянальных каштоўнасцяў, усе партыі ў Японіі адзіныя. У прыватнасці, па пытанні Паўночных тэрыторый (як у Японіі называюць Курыльскія выспы).

Сям’ю Хатаямы ў прэсе параўноўваюць з дынастыяй

Кенэдзі ў ЗША. Юкіо Хатаяма прыхільнік “шведскага сацыялізму”. Ён мае намер скараціць уплыў японскай бюракратыі і, нягледзячы на эканамічны крызіс, павялічыць сацыяльныя выдаткі ў бюджэце. Акрамя таго, ён выступае супраць традыцый перадачы парламенцкіх крэслаў у “спадчыну” (хоць у свой час дэпутацкае месца да яго перайшло ад бацькі).

IV

Аўтар кнігі “Японія. Гісторыя краіны” (пераклад яе на рускую мову выйшаў сёлета ў Санкт-Пецярбургу ў выдавецтве “Мідгард”) Рычард Тэймс піша: “Быць японцам значыць быць народжаным у Японіі, жыць там і гаварыць па-японску. Дзяржава, нацыя і мова зліваюцца тут у адзінае цэлае да ступені, неймавернай для сучаснага свету. У самой Японіі жыве 99% усіх японцаў. У Японіі няма ніводнай меншасці больш за 1%, якая б адрознівалася па рэлігійных ці этнічных прыкметах”.

У 2001 годзе дэпутатам парламента Японіі ад Дэмакратычнай партыі ўпершыню ў гісторыі стаў еўрапеец і ўвогуле чалавек, народжаны па-за межамі названай краіны, — Марутэй Цурунэн. (Пры нараджэнні ў Фінляндыі ён атрымаў імя Маці Турунен.) І гэта стала доказам надзвычайнага лібералізму ДПЯ, адкрытасці сучаснай Японіі.

Японцы, якія перажылі трагедыю Хірасімы, сярод першых прыйшлі на дапамогу беларусам пасля Чарнобыля. Але адзіным кантактам Беларусі з Японіяй на вышэйшым узроўні, на жаль, застаецца паездка кіраўніка РБ на лыжах па гарадах жыхароў Хакайда падчас Алімпійскіх гульняў у Нагана...

МАКСІМ ПЕШКА

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЭРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСІІ,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ WWW.SVABODABY.NET.**

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСІЮ ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.**